

30486, דבורה מורג, פרוספקט, 21*44.7, מתקפל 3 כנפיים, 4.6.09

המורה העירונית ראשון לציון
 לתרבות, ספרים ונושאים נוספים
 הרשות לתרבות ולאמנות

בית קנר, גלריה עירונית לאמנות ראשון לציון

ילדים, ילדים, בואו הביתה
דבורה מורג
מיצב

אוצרת: אפי גן

סינית אני מדבר, 2004, ציקת פוליאסטר של געלי אישה סינית, 25/15 ס"מ, עומק 10 ס"מ

תודות: עו"ד יורם סמואל, חגית כוכבא
מוזיאון ראשון לציון
גדעון לבב
בתיה אביוב

רח' רוטשילד 7, ראשון לציון טל': 03-9470728 www.hironit.co.il
שעות פתיחה: שני-שבת 10:00-13:00, שלישי 10:00-13:00, 16:30-18:30

דבורה מורג | מיצב

במרכז הגלריה תלוי מיצב מלבני. כלונסאות אלומיניום ונייר עוטף ושקוף, מזכירים מגורת לילה המטילה צללי ילדות על הקירות, או מגורת קסם שהוגדלה ומכילה אוצרות, חלומות, מתיקות בקפסולה. זיכרון של בית ילדים על עץ, מורם מן הקרקע, תלוי בחלל, מונף בין תלישות לקבע, בין קיים לנחלם, בין מציאות לדמיון.

המיצב מאפשר ל'גדולים' הצצה בגובה עיניים בלבד. המכניסים את ראשם לתוך המתקן, יפגשו עם ניחוחות של ארץ שהשתנתה ושל זמנים אחרים, עם בובות מעשה ידיה של האמנית אדית סמואל ז"ל. (1) המבנה השקוף למחצה של מורג עוסק בזיכרון ומתפקד גם כאזור ביניים, מעבר רך לעבר הגופים, רישומים - פיסוליים של מורג ולאחריהם אל עבודותיה הקטנות שהם בבחינת תחביר מקוטע, פרגמנטים, קטעים היכולים לייצר רצפים שונים התלויים בעמדת המתבונן (2). הצופה שהתחבר לרגע, דרך מיצב הקסם התלוי, אל מחוזות ילדות פרטיים או קיבוציים של ישראל של פעם, נאלץ להתעמת עם עולם אחר, גופני, לבן, תכריכי. לא עוד הישענות נינוחה על זיכרון קולקטיבי או אישי, אלא התייחסות ברורה אל גופניות, פרופורציה, נוכחות של גוף. מערך כוחות חדש נוצר בין הצופה לעבודה. גופים לבנים תלויים על הקיר, מחזיקים רישום גופני שנעלם. העבודות הלבנות אינן נהנות יותר מהפריבילגיה של הילדות, מקסמה של אומנות, מלאכת נשים.

יצירת הגופים הפיסוליים מזכירה פעולה של יצירת תכריכים. קיפולי בד לבן שעטפו את גופה של

שאלה של איזון, 2006, גודל 15/10 ס"מ, עומק 5 ס"מ

ארץ לעולם לא, 2004, עץ, פלסטיק, שרשרת אופניים, 50/30 ס"מ, עומק 5 ס"מ

שאלה של תנועה, 2006, עץ, מתכת, שיער, 10/6 ס"מ, עומק 5 ס"מ

(1) מורג התגוררה בילדותה בשכונת לאדית סמואל, אמנית תושבת העיר ראשל"צ.

הבובות של סמואל בהשאלת יורם סמואל וחגית כוכבא וארכיון מוזיאון ראשון-לציון.

(2) "אני מחברת חלקי חפצים בנאליים, עתירי אסוציאציות, לדימוי חדש, ובכך יוצרת תנועה בין מילים

שהופכות לדימויים ודימויים שמתחלפים במילים. העבודות מתפקדות כאובייקט המסמן עולם

לא נגיש, שאינו ניתן לניסוח. עקבות העבר משמשים כקליפה אסתטית האוצרת בתוכה את ההסטה

מן הנוסטלגי לעבר האימה, לעבר התפכחות מאימת. את הפער בין ההבטחה למימוש".

(דבורה מורג, 2009)

האמנית. בפעולת קילוף הבד מן העור, נעזרה מורג במחט וחוט והשאירה בבד סימנים. פעולת הקילוף היא בבחינת פעולת ריקון המזכירה את ציורו של מיכאלאנג'לו בו ברתולומיאוס מקלף את עורו מעליו (3). העור אצל מורג הוא מקום מגעו של הלב עם החוץ. העור מסמן את הגבול שלנו (4).

פעולת התפירה, אשר אפשר לפרשה גם כפעולה שמתקיימת בה אגרסיה המופנית פנימה ומשאירה תך שהוא בבחינת צלקת. ביצירת התך כרוך עמל רב ופעולת התפירה מעידה על ניסיון איחוי, חיבור ותיקון. צלקות על מסלולו של הזמן. הגופים הלבנים תלויים על בלימה ומה שבונה את העבודות, הוא כוח הכובד. פעולתה של מורג היא ניסיון לרוקן, להוריד, לקלף ולהישאר עם הצבע הלבן, בבחינת הדף הלבן הקודם לכל. הניסיון לייצר דף לבן בחומר, להותיר את הכול לבן, כאילו יש אפשרות למצע הקודם לכול, אינו יכול לצלוח.

מורג, בת לניצולי שואה, מביאה אל העבודות מצב קיומי פסיכולוגי המעצב אותן במודע ושלא במודע. וכך נכתב בעבר על עבודותיה: "דממה ותחושה של קיפאון נוכחים בעוצמה רבה בחלק ניכר מן העבודות. כמעט כולם התאבנה המציאות וההתרחשות הקיימת מעבר לרובד הנראה. מעטה השקט מכסה על רובד שלם אשר מנסה לזרום כלפי מעלה, כנגד כוח הכובד המנטאלי. מטען קשה מחלחל או מנסה לצוף דרך מערכת שלמה של כיסויים אשר נוכחותם חיונית". (5)

מדף הספרים שלי, 2006, 23/28 ס"מ, עומק 17 ס"מ

נעל סירה, 2002, יציקת פוליאיסטר, 10/22/6 ס"מ

סיפור ילדים, 2002, 18/22 ס"מ, עומק 5 ס"מ

(3) מיכאלאנג'לו, 'יום הדין האחרון' 1541-1534. החוקרים מניחים שהפנים המצוירות בעור המקורקף הם של האמן עצמו.

(4) העור המקורקף ידוע גם בשם ECORCHE (אקרושה). הרעיון שהעור הוא הנשמה הוא קדום ומופיע בסיפורי הברית החדשה. בקולנוע נחשפנו אליו בסרט 'כתוב בעור' (גרינוואיי).

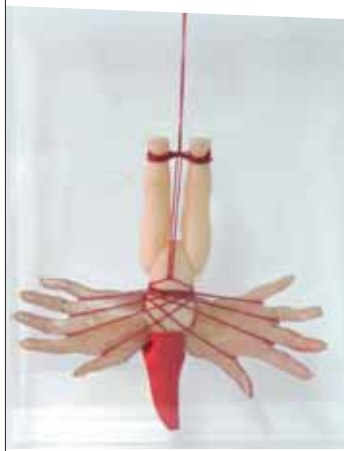
(5) ענת גטניו בקטלוג התערוכה 'מונח ברקמות העור', דימויי אלם והעדר ביצירתם של בני הדור

השני', הגלריה לאמנות, מרכז ההנצחה, טבעון, 2002, אוצרת: ענת גטניו.

הגופים המפוסלים הם המשך לעבודותיה הקודמות של מורג שיצרה גופים קטנים מטולאים, תפורים ומחוברים מבדים שנלקחו משקי יוטה וחומרים שונים, בבחינת ניסיון לאחות את הבלתי אפשרי. הגופים הקטנים הם כפרגמנטים, חלקי משפט, בהפשטה, תלויים ובנויים כאילו היו משפט תקין תחבירית שניתן להבינו.

הגופים הלבנים נטולי ידיים, אבל הידיים הן המייצרות בעמל מפרך את המעשה החד פעמי של היצירה. הניסיון לעקר אינו צולח, שכן תיבת הזיכרון מתמלאת ופעולת ההטלאה, החיבור והתיקון מותירה בזמן צלקת חזקה יותר.

את דרכה של התערוכה התווה תהליך ארוך שבו נחשפה מורג אל הבובות של סמואל. בארכיון המוזיאון ובמפגשים עם אספנים, חוקרי תרבות מקומית וכותבים, קרמה התערוכה עור והפכה לתערוכה הנושאת גם עיבוד זיכרון של מקום (6). העבודות של מורג מבטאות דיבור עקיף, מרובד, מתחפש, המכיל מטען גנטי קשה לייצוג, זיכרון בלתי נגיש, תחושות בעלות נוכחות קבועה שקשה למללן (7). התערוכה מהדהדת זיכרונות, מאבק, מחקר, ויצירה אנושית שמתייחסת ליצירות שקדמו לה, ומאפשרת ליצירות הבאות לצמוח ביחס איליה.

מלאך נופל, 2004, גודל 15/20/4 ס"מ

מרשמלו, 2003, גודל 10/6 ס"מ, עומק 5 ס"מ

פיית הפרח, 2004, חלק של פסנתר, בובה, פרח, 6/18 ס"מ, עומק 7 ס"מ
מלאך הפסנתר, 2002, גודל 5/10/5 ס"מ

(6) הגלריה העירונית לאמנות שימשה כבית 'מגן דוד אדום' וזיכרון ילדות אצל מורג, של אחות הלבושה בגד לבן מעלה קשר אפשרי נוסף אל העבודות הלבנות.

(7) ראה, קטלוג התערוכה 'מונח ברקמות העור', שם.